

Afdeling: Sundhedsplanlægning
Journal nr.: 19/47454
Dato: 22. september 2020

Udarbejdet af:
E-mail: Morten.Jakobsen@rsyd.dk
Telefon: 2157 0529

Udtalelse fra regionsrådet i Region Syddanmark vedr. beretning nr. 18/2019 om adgangen til specialiseret palliation

Regionsrådet skal hermed kvittere for muligheden for at afgive udtalelse til Statsrevisorernes beretning nr. 18/2019 om adgangen til specialiseret palliation.

Generelle bemærkninger

Regionsrådet bifalder det grundige arbejde som Rigsrevisionen har lagt i udarbejdelsen af beretningen, og noterer sig at Statsrevisorerne på baggrund af beretningen overordnet finder det utilfredsstillende at regionerne ikke har sikret, at patienter ved behov har adgang til specialiseret palliation. Desuden konstateres, at Rigsrevisionen i sin undersøgelse har vurderet, at der er forskel i adgang til specialiseret palliation mellem patienter med kræft og patienter med andre sygdomme end kræft.

Flere patienter lever længere med livstruende sygdomme, og i takt med en aldrende befolkning vil den palliative indsats spille en stadig større rolle. Behovet for palliativ indsats må med andre ord forventes at stige i de kommende år.

Blandt andet på den baggrund anerkender regionsrådet, at det er et område, hvor der er et behov for at se på muligheder for at styrke indsatsen, herunder også den specialiserede indsats, hvor målet må være at palliation i højere grad skal tilbydes til *alle* patienter med et behov for specialiseret indsats.

Regionsrådet finder, at der gøres en stor indsats på regionens specialiserede palliative enheder – på sygehusene og hospice, som tilbyder tværfaglig og kompetent pleje og behandling til mange patienter, der har komplekse palliative problemstillinger. Det samme gør sig gældende for de afdelinger, der har med den basale palliative indsats at gøre.

Der arbejdes løbende med den faglige udvikling og samarbejde mellem aktørerne, herunder med nye måder at tilrettelægge tilbuddene på, bl.a. forsøg med brug af telekonsultationer. Det vil fremadrettet være nødvendigt i højere grad at tage innovative metoder i brug for at kunne imødekomme en øget efterspørgsel.

Styrket indsats på dagsordenen

Regionsrådet har politisk sat en styrket palliativ indsats på dagsordenen. Det gjorde man allerede ved indgåelse af budgetforlig for 2020, hvor regionsrådet besluttede, at igangsætte et arbejde med forslag, der skal forbedre mulighederne for at imødekomme patientens ønsker i den sidste tid og i højere grad kunne give de sundhedsprofessionelle de nødvendige værktøjer til at understøtte dette. Dette arbejde har bl.a. koncentreret sig om den palliative indsats.

Som konsekvens af dette initiativ har regionsrådet i forbindelse med budgetforlig for 2021 nu afsat midler fra 2021 og frem til at styrke den regionale indsats på området (8 mio. kr. i 2021 og 10 mio. kr. fra 2022 og frem). Midlerne skal bl.a. forventeligt anvendes inden for følgende temaer, som efter regionens budgetforlig nu nærmere skal beskrives/foldes ud:

- Opnormering af specialiserede palliative teams på sygehusene, som skal bidrage til at den specialiserede indsats i endnu højere grad end i dag, kan tilbydes i rette tid til alle patienter med behov, både kræftpatienter og øvrige relevante patientgrupper.

- Udarbejdelse af en regional klinisk retningslinje for screening og tidlig opsporing af palliative behov.
- Etablering/udbygning af mere formelle samarbejdsstrukturer på sygehusene mellem de specialiserede enheder og de øvrige afdelinger, som har med patientgrupper at gøre, hvor palliativ indsats kan være relevant (nøglepersonordning, hotlinefunktion, deltagelse på tværfaglige konferencer mv.). Et tættere samarbejde skal således bidrage til tidligere involvering af palliativ indsats til flere patientgrupper.
- Øget inddragelse af og støtte til pårørende samt involvering af frivillige. Dette kan eksempelvis være ved hjælp af mere systematisk pårørendescreening, øget brug af video/telekommunikation, så de pårørende kan deltage ved samtaler med patienten, inddragelse af pårørende i drøftelser omkring den sidste tid m.m. Der er endvidere overvejelser om udvikling af tilbud om undervisning i form af "sidstehjælpskurser", som kendes fra udlandet.

Regionsrådet har således understøttet, at der kan sættes nogle initiativer i gang, der skal trække i retning af et styrket fokus på palliative behov, herunder især for ikke-kræftpatienter. Der er her i en vis udstrækning tale om en kontinuerlig proces, hvor opmærksomhed på og tidligere dialog om patienters palliative behov på forskellig vis, skal indarbejdes som en naturlig del af det kliniske arbejde – også på de afdelinger, som har med ikke-kræftpatienter at gøre.

Dette vurderes på nogle områder også at handle om en kulturændring, hvor fokus skal drejes fra udelukkende at handle om behandling med helbredende sigte til også at indbefatte inddragelse af patienters evt. palliative behov. Regionsrådet lægger vægt på, at uhelbredeligt syge og pårørende – med den rette beslutningsstøtte – skal have bedre mulighed for at træffe et aktivt valg om behandlingsforløbet, som afspejler den enkeltes prioritering af livslængde i forhold til livskvalitet. Og når der er behov for det, bør den palliative indsats tilbydes tidligt i sygdomsforløbet og ikke først, når patienten har kort tid tilbage.

Rigsrevisionen har alene set på den specialiserede palliation. Man skal være opmærksom på, at det er relativt få patienter, der har så komplicerede symptomer, at de har behov for et specialiseret palliativt tilbud. Langt de fleste vil kunne få den palliative indsats, de behøver, fra deres praktiserende læge i samarbejde med den kommunale hjemmepleje og hjemmesygepleje eller på den hospitalsafdeling, hvor de er indlagt eller får ambulans behandling.

I en styrket indsats kan den specialiserede palliation derfor ikke stå alene, hvorfor det også kan handle om at understøtte sammenhæng i indsatsen - på plejehjem, i hjemmesygepleje og øvrige kommunale tilbud, i almen praksis og på hospitalsafdelinger. Regionen har en aftale vedr. det tværsektorielle samarbejde om "Patienter med uhelbredelig livstruende sygdom og forventet kort levetid", som senest er blevet revideret i 2019.

Det kan endvidere dreje sig om prioritering af kompetenceudvikling og vidensdeling mellem de sundhedsprofessionelle på tværs af sektorer. De specialiserede palliative enheder bidrager til kompetenceudvikling af basispersonale både på sygehuse og i primærsektoren.

Muligheder for at udvikle/forbedre den tværsektorielle indsats og samarbejdet er også genstandsfelt for det arbejde, som regionsrådet ved budgetforlig 2020 satte i gang med "Den sidste tid" og vil blive adresseret i en næste fase, her i 2020 og 2021.